

Alliance of Liberals and Democrats for **Europe**
Alliance des Démocrates et des Libéraux pour l'**Europe**

RAHVUSVAHELISED SUHTED

Tellija: Yana Toomi büroo

TALLINN

Veebruar-märts 2017

SISUKORD

KOKKUVÕTE.....	3
UURINGU TAUST	4
Uuringu meetoodika	4
Sotsiaalpoliitiline taust	8
UURINGU PÕHITULEMUSED.....	9
Eesti suhted teiste riikidega	9
Venemaa vastu kehtestatud sanktsioonid	11
NATO sõjaline kohalolek Eestis ja suhted Venemaaga	13
Konfliktid Lähis-Idas ja Põhja-Aafrikas	14

KOKKUVÕTE

Sotsiaal- ja turu-uuringute firma Saar Poll korraldas 2017. aasta veebruaris avaliku arvamuse uuringu, mis käsitleb Eesti elanike arvamusi rahvusvaheliste suhete, Venemaa vastaste sanktsioonide ja Lähis-Ida konfliktide kohta. Uuringu käigus küsitleti kokku 1002 Eesti elanikku vanuses 15 aastat ja enam. Käesoleva uuringu tulemused on laiendatavad Eesti vastavas vanuses elanikkonnale.

Uuringu tulemused näitavad, et:

- 2/3 Eesti 15-aastastest ja vanematest elanikest on rahul Eesti suhetega Euroopa Liiduga;
- Üle poole vastajatest (58%) on rahul Eesti suhete olukorraga USA-ga;
- Kaks kolmandikku vastajatest pigem või üldse ei ole olukorraga rahul Eesti suhetes Venemaaga;
- Euroopa Liidu riikide poolt Venemaa vastu kehtestatud sanktsioonide säilitamist pooldab 45% vastajatest ja 42% ei poolda nende pikendamist;
- Enamike vastajate meelest ei ole kahtlust, et Venemaa vastased sanktsioonid avaldavad kahjulikku mõju ka meie majandusruumile;
- Iga viienda vastaja sõnutsi NATO täiendavate vägede Eestisse paiknemine ei mõjuta Eesti-Vene suhteid ning iga neljanda vastaja hinnangul võib see vähendada sõjaliste kokkupõrgete riski, 41% vastajate hinnangul võib see hoopis suurendada vastavat riski;
- Venemaa ja ÜRO tegevusi Süüria kriisi lahendamisel peab kolmandik vastajaid pigem mittetulemuslikuks, samas Venemaa tegevusi hindab siiski iga neljas vastaja pigem tulemuslikuks, ÜRO puhul iga kümnes vastaja. USA ja Euroopa Liidu tegevusi kriisi lahendamisel peab 40% vastajatest pigem mitte-tulemuslikuks ja vaid iga kümnes vastaja tulemuslikuks;
- EL peaks aitama Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika põgenikel Euroopast oma riikidesse tagasi pöörduda, tervelt 83% vastajatest olid sellega vähem või rohkem nõus;
- 2/3 respondentidest arvab, et EL peaks osutama Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika riikidele humanitaarabi ning vahendeid põgenikelaagrite rajamiseks;
- Üle poole vastajatest (62%) on seisukohal, et EL peaks aitama Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika riikidel töökohti luua ning vajalikku infrastruktuuri rajada;
- Umbes pooled Eesti elanikud (48%) leiavad, et EL peaks etendama aktiivsemat rolli Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika konfliktide lahendamisel, sh sõjaline abi, vaatelejad regiooni;
- Vähem toetavad vastajad seisukohta, et EL peaks senisest enam toetama põgenikke, kes juba on ELi riikides – st eraldama neile rahalisi vahendeid uue eluga kohanemiseks, eluaseme hankimiseks, töö leidmiseks, keeleõppeks jms.

UURINGU TAUST

Käesolev uuring käsitleb Eesti elanike arvamusi rahvusvaheliste suhete, Venemaa vastaste sanktsioonide ja Lähis-Ida konfliktide kohta. Uuringu tellijaks on Euroopa Parlamendi liikme Yana Toomi Eesti büroo. Ankeedi koostamises osales Vadim Poleštšuk.

Uuringu aruanne käsitleb järgnevaid teemasid:

- Eesti suhted teiste riikidega;
- Venemaa vastu kehtestatud sanktsioonid;
- NATO sõjaline kohalolek Eestis ja suhted Venemaaga;
- konfliktid Lähis-Idas ja Põhja-Aafrikas.

Aruanne toob teemade kaupa välja vastuste üldjaotused ankeedis esitatud küsimustele ning vaatleb lähemalt ka rahvusgruppide vahelisi erisusi arvamustes ja hoiakutes.

Järgnevalt tutvustatakse uuringu meetodikat, misjärel esitatakse ülevaade uuringu peamistest tulemustest.

Uuringu meetodika

Ajavahemikul 07.02.–20.02.2017 korraldas sotsiaal- ja turu-uuringute firma Saar Poll üleriigilise avaliku arvamuse küsitluse 15-aastaste ja vanemate Eesti elanike seas. Suulise intervjuu vormis ja tahvelarvuti abil küsitleti kokku 1002 inimest. Intervjuud viidi läbi 101 küsitluspunktis ja intervjuud toimusid nii eesti kui vene keeles.

Valimi koostamiseks kasutati proportsionaalse juhuvalimi meetodit. Saadud küsitlustulemi ja statistilise mudeli võrdlemisel ilmnenud erisuste vähendamiseks kaaluti saadud tulemit Tabelis 1 toodud sotsiaaldemograafiliste tunnuste lõikes. Sotsiaaldemograafiliste tunnuste mudeli koostamisel on kasutatud rahvastikustatistika andmeid seisuga 01.01.2016.

Tabel 1. Valimi iseloomustus sotsiaaldemograafiliste tunnuste alusel (%; N¹ = 1002)

	Mudel (%)	Saadud küsitlustulem (%)	Kaalutud küsitlustulem (%)
SUGU			
Mees	46,0	46,4	46,0
Naine	54,0	53,6	54,0
VANUS			
15–24	12,2	9,5	12,2
25–34	17,5	16,3	17,5
35–49	24,2	26,1	24,2
50–64	23,5	28,1	23,5
65–74	11,6	10,9	11,6
75 ja vanem	11,1	9,1	11,1
RAHVUS			
Eestlane	67,8	71,4	67,8
Mitte-eestlane	32,2	28,6	32,2
ELUKOHT*	67,8	71,4	67,8
Linnaline asula	68,7	68,6	68,7
Maa-asula	31,3	31,4	31,3
REGIOON**			
Põhja-Eesti	15,5	15,0	15,5
Lääne-Eesti	11,6	12,2	11,6
Kesk-Eesti	7,4	8,0	7,4
Kirde-Eesti	11,4	12,0	11,4
Lõuna-Eesti	21,7	21,0	21,7

*Elukohatüübi puhul on lähtutud Statistikaameti määratlusest. Linnaliste asulate hulka on arvestatud linnad, vallasisesed linnad ja alevid, maa-asulate hulka alevikud ja külad.

**Põhja-Eesti alla kuulub Harjumaa (sh Tallinn). Lääne-Eesti alla kuuluvad Hiiumaa, Läänemaa, Pärnumaa ja Saaremaa. Kesk-Eesti alla kuuluvad Järvamaa, Lääne-Virumaa ja Raplamaa. Kirde-Eesti alla kuulub Ida-Virumaa. Lõuna-Eesti alla kuuluvad Jõgevamaa, Põlvamaa, Tartumaa, Valgamaa, Viljandimaa ja Võrumaa.

Käesoleva uuringu tulemused on laiendatavad vähemalt 15-aastastele Eesti elanikele; sealjuures jääb maksimaalse valimivea suurus 95-protsendilisel usaldusnivool 3,1% piiridesse (väiksemate alagruppide vaatlemisel võib viga olla suurem). Tabel 2 annab täpsema ülevaate, millises sõltuvuses on valimi suurus (st vastanute arv), valimist arvutatud osakaal (st vastuste %) ja võimalik statistiline viga (ehk võimalik eksimine protsentides).

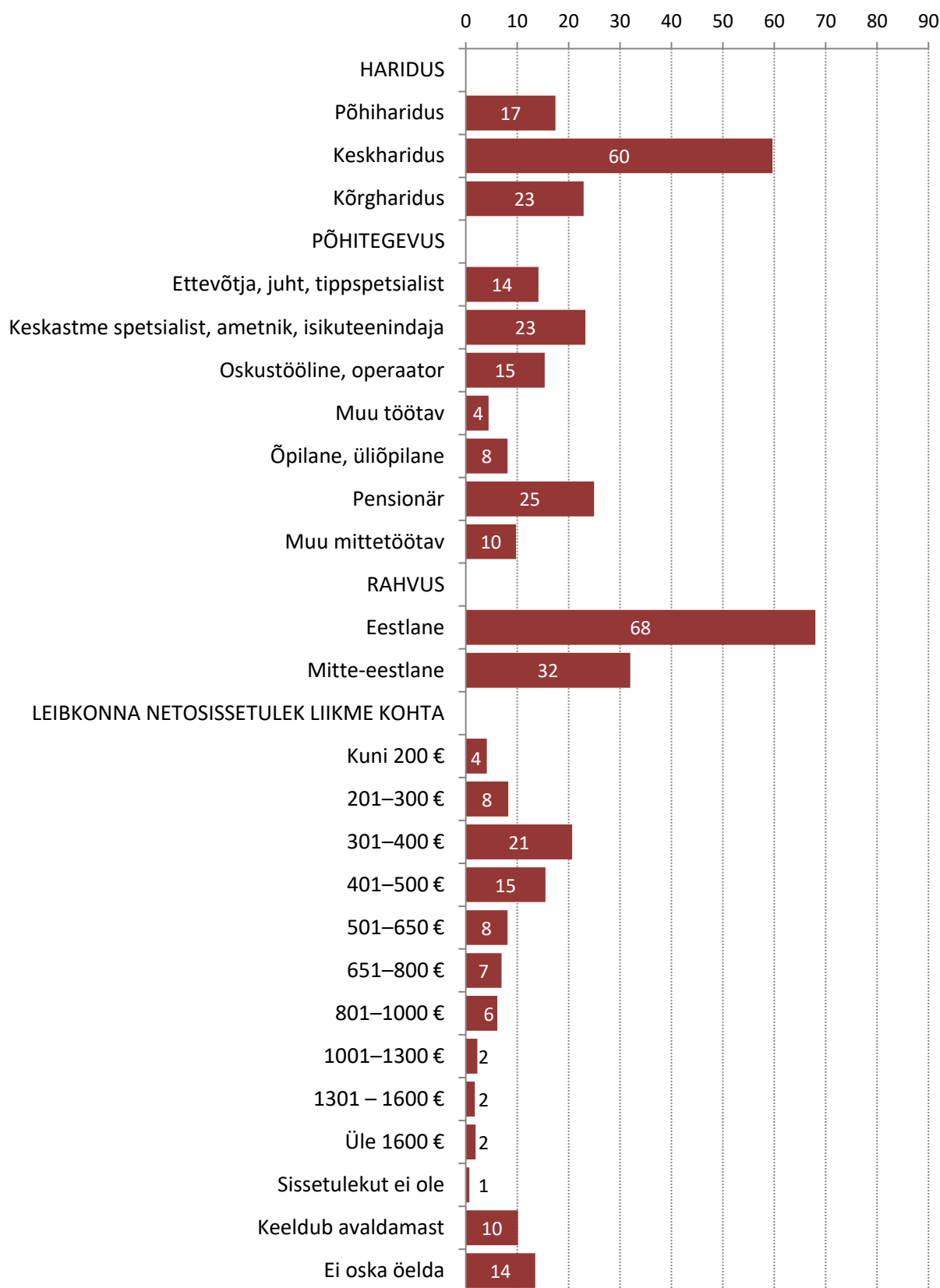
¹ Siin ja edaspidi tähistab N vastajate arvu.

Tabel 2. Valimivea piirid

Vastuste osakaal/ Valimi suurus	50%	48% või 52%	40% või 60%	35% või 65%	30% või 70%	25% või 75%	20% või 80%	15% või 85%	10% või 90%	5% või 95%	3% või 97%	2% või 98%
10	30,99	30,97	30,36	29,56	28,40	26,84	24,79	22,13	18,59	13,51	10,57	8,68
20	21,91	21,90	21,47	20,90	20,08	18,98	17,53	15,65	13,15	9,55	7,48	6,14
30	17,89	17,88	17,53	17,07	16,40	15,49	14,31	12,78	10,74	7,80	6,10	5,01
40	15,49	15,49	15,18	14,78	14,20	13,42	12,40	11,07	9,30	6,75	5,29	4,34
50	13,86	13,85	13,58	13,22	12,70	12,00	11,09	9,90	8,32	6,04	4,73	3,88
60	12,65	12,65	12,40	12,07	11,60	10,96	10,12	9,03	7,59	5,51	4,32	3,54
70	11,71	11,71	11,48	11,17	10,74	10,14	9,37	8,36	7,03	5,11	4,00	3,28
80	10,96	10,95	10,73	10,45	10,04	9,49	8,77	7,82	6,57	4,78	3,74	3,07
90	10,33	10,32	10,12	9,85	9,47	8,95	8,26	7,38	6,20	4,50	3,52	2,89
100	9,80	9,79	9,60	9,35	8,98	8,49	7,84	7,00	5,88	4,27	3,34	2,74
110	9,34	9,34	9,15	8,91	8,56	8,09	7,47	6,67	5,61	4,07	3,19	2,62
120	8,95	8,94	8,76	8,53	8,20	7,75	7,16	6,39	5,37	3,90	3,05	2,50
130	8,59	8,59	8,42	8,20	7,88	7,44	6,88	6,14	5,16	3,75	2,93	2,41
150	8,00	8,00	7,84	7,63	7,33	6,93	6,40	5,71	4,80	3,49	2,73	2,24
200	6,93	6,93	6,79	6,61	6,35	6,00	5,54	4,95	4,16	3,02	2,36	1,94
250	6,20	6,19	6,07	5,91	5,68	5,37	4,96	4,43	3,72	2,70	2,11	1,74
300	5,66	5,65	5,54	5,40	5,18	4,90	4,53	4,04	3,39	2,47	1,93	1,58
350	5,24	5,23	5,13	5,00	4,80	4,54	4,19	3,74	3,14	2,28	1,79	1,47
400	4,90	4,90	4,80	4,67	4,49	4,24	3,92	3,50	2,94	2,14	1,67	1,37
500	4,38	4,38	4,29	4,18	4,02	3,79	3,51	3,13	2,63	1,91	1,49	1,23
600	4,00	4,00	3,92	3,82	3,67	3,46	3,2	2,86	2,40	1,74	1,36	1,12
800	3,46	3,46	3,39	3,30	3,17	3,00	2,77	2,47	2,08	1,51	1,18	0,97
1000	3,10	3,10	3,03	2,95	2,84	2,68	2,48	2,21	1,86	1,35	1,06	0,87

Joonisel 1 on esitatud vastajate jaotused sotsiaaldemograafiliste näitajate lõikes.

Joonis 1. Vastajate taustaandmed (%; N = 1002)

*Siin ja edaspidi võib protsentide summa olla 100-st ühe protsendipunkti võrra suurem või väiksem, sest protsendid on ümardatud täisarvuni. Samal põhjusel ei pruugi tekstis esitatud protsendid ühtida joonisel olevatega.

Sotsiaalpoliitiline taust

Käesolev osa annab väikese ülevaate küsitlusperioodi aegsetest ja eelsetest sündmustest ning arengutendentsidest ühiskonnas ja maailmas laiemalt.

Veebruaris 2017 toimunud küsitluse puhul toome esile mitmeid nähtuseid, millel võis olla oma roll avaliku arvamuse kujunemisel. Nende mõju suunda uuringu tulemustele ei saa alati üheselt määratleda – mõnikord esineb mõjufaktor üksiksündmusena, mõnikord mitmete tegurite koosmõjus, ent need asjaolud võisid muuta avaliku arvamuse üldist fooni ja seeläbi suhtumist mõningatesse kindlatesse uuringuküsimustesse.

Rahvusvaheliselt on suurimad mõjurid USA presidendivalimiste tulemused ning Suurbritannia lahkumine Euroopa Liidust. Nii USA uue riigijuhi mõnevõrra ettearvamatud otsused ja seisukohavõtted kui ka Brexit on mõjutanud läänemaailma senist stabiilsust ning suurendanud poliitilise ja majandusliku olukorra ebamäärasust Euroopas.

Käesoleval ajahetkel on Euroopa Liit põgenikekriisi keskmes ning peab uues reaalsuses otsima kõikvõimalikke lahendusteid, kuidas Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika riikide põgenike massmigratsiooniga toime tulla. Pagulaste temaatika Eestis, mis kogus kirgi möödunud aastal, on ühiskonnas veidi vaibunud. Samas tuleb nentida, et Eestisse elama asunud pagulaste numbrid on siiski täna ka väga väikesed.

Suhteid meie naaberriigiga mõjutab Venemaa jätkuv agressioon Ukrainas. Annekteeritud Krimmi püüab naaberriik kinnistada Venemaa külge mastaapsete kiirkorras tehtavate sillaehitustöödega, samal ajal jätkub Venemaa toetatud sõjategevus Ida-Ukrainas. Need sündmused võivad mõjutada Eesti inimeste arvamusi kõige suhtes, mis puutub Venemaa tegevustesse.

Siseriiklikul tasandil mahtusid võimalike mõjurite hulka hiljutine valitsuse vahetus ning sellest tulenevad muutused. Nii võivad ettevõtjates tekitada ebakindlust plaanitavad maksumuudatused; poliitilist kindlustunnet ei suurenda maaeluministri väga lühiajaliseks kujunenud ministrikarjäär, hiljutine haridus- ja teadusministri intervjuu Sputnikule ning ka peaministri erinevad väljaütlemised kodakondsuse andmise või mitteandmise osas.

Kuivõrd antud uuringus päritakse vastajate arvamusi Lähis-Ida konfliktide kohta, siis tuleb siinkohal esile tuua, et ka europarlamenti saadiku Yana Toomi visiidid Süüriasse on kogunud Eesti meedias vastakaid arvamusi, mis võib uuringus Süüria teema osas vastajate hinnangutele teatud mõju omada.

UURINGU PÕHITULEMUSED

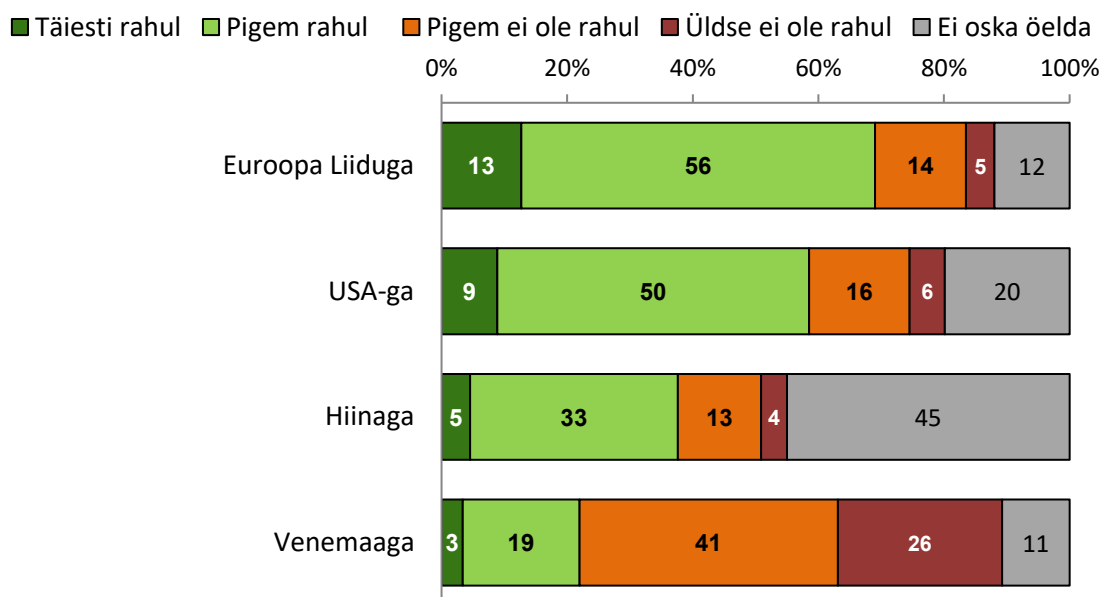
Eesti suhted teiste riikidega

Esmalt päriti uuringus osalenutelt, kuivõrd rahul ollakse olukorraga Eesti suhetes Euroopa Liidu, USA, Hiina ja Venemaaga.

Tulemused joonisel 2 näitavad, et 2/3 Eesti 15-aastastest ja vanematest elanikest on rahul Eesti suhetega Euroopa Liiduga. Veidi üle poole vastajatest (58%) on rahul Eesti suhete olukorraga USA-ga, samas siin iga viies vastaja on andnud vastuse 'raske öelda' (võimalik, et selle vastusevariandi populaarsus on tingitud hiljutistest USA presidendivalimiste tulemustest). Veelgi suurem on 'raske öelda' vastuste hulk Eesti suhetes Hiinaga, pea pooled vastajad (45%) ei osanud sellele küsimusele vastata. Samas oli positiivsete vastuste hulk suhetes Hiinaga siiski suurem (38%) kui rahulolematuse (17%). Kaks kolmandikku vastajatest pigem või üldse ei ole olukorraga rahul Eesti suhetes Venemaaga. Arvestades Venemaa agressiivset käitumist oma lähinaabrite suhtes, on see oodatav tulemus.

Joonis 2. Kui rahul Te olete olukorraga Eesti praegustes suhetes ...:

(%; N = 1002)

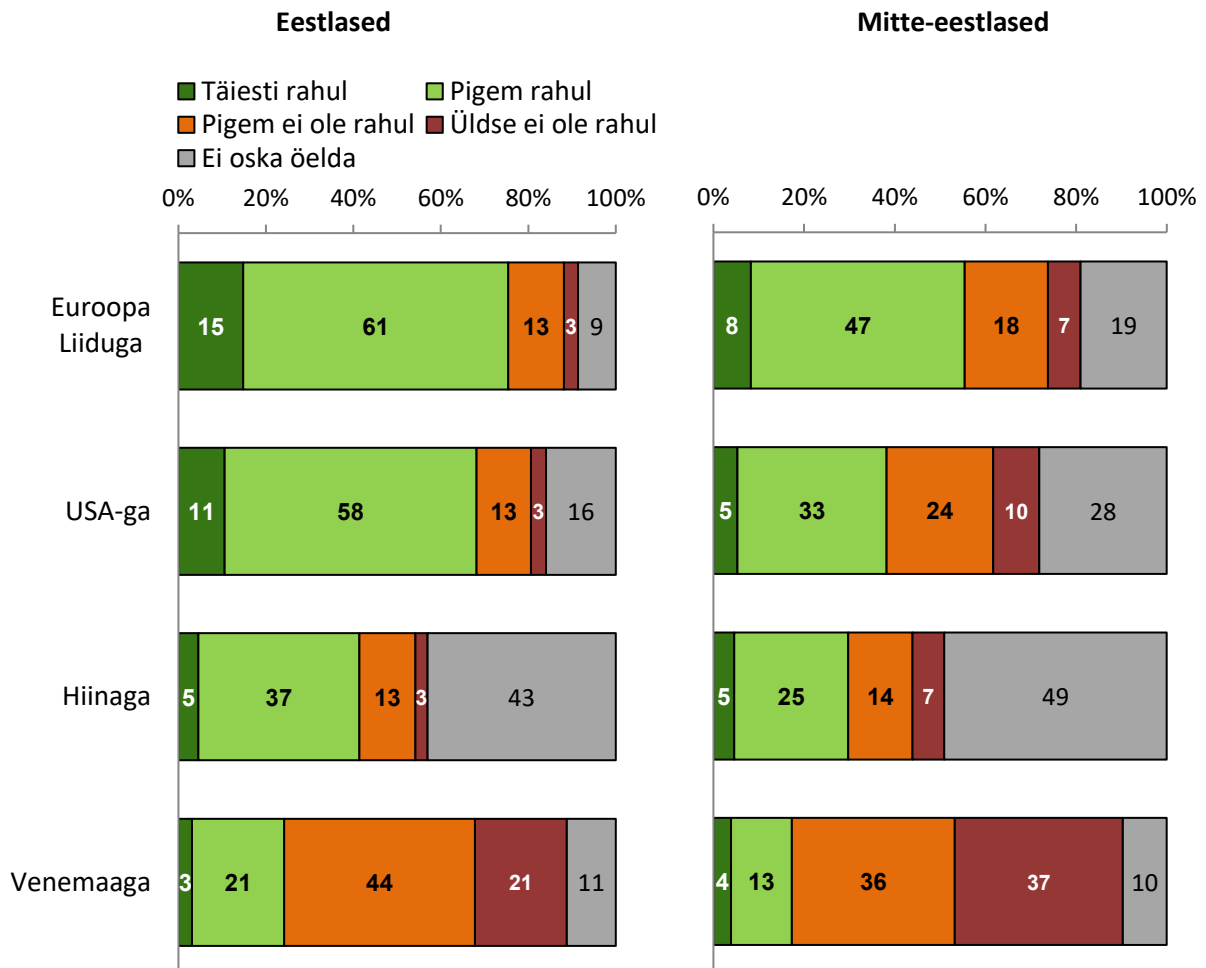

Kõrvutades vastuseid piirkondade lõikes, siis 95%-lisel usaldusnivool on üldkogumi keskmisest statistiliselt oluliselt kõrgem rahulolematuse Kirde-Eesti vastajate seas: Eesti suhete osas Euroopa Liiduga on 35% rahulolematuid ning suhete osas USA-ga 39% rahulolematuid. Samas tuleb märkida, et suhete osas USA-ga ei osanud iga neljas Kirde-Eesti elanik oma seisukohta väljendada. Lääne-Eesti inimesed olid võrreldes teiste piirkondadega enam rahulolematumad Eesti suhetega Venemaaga – 76% olid pigem või üldse mitte rahul ning vaid 12% olid pigem rahul. Eesti keskmisega võrreldes andsid Lõuna-Eesti vastajad enam rahulolevaid vastuseid ja seda nii Eesti suhete osas ELi, USA, Hiina

kui Venemaaga (sealjuures domineerisid 'pigem rahul' vastused). Analüüsid uuringutulemusi hariduse lõikes, hakkab silma, et kõrgharidusega inimesed on veidi enam rahulolevamad olukorraga Eesti suhetes ELi, USA ja Hiinaga.

Joonis 3. Kui rahul Te olete olukorraga Eesti praegustes suhetes ...:

(%; N = 1002, eestlased ja mitte-eestlased)

Hinnates vastuseid rahvuse lõikes (joonis 3), näeme, et rahulolu on suurim mõlemas vastajagrupis Eesti suhetega Euroopa Liiduga, 75% eestlastest ja 55% mitte-eestlastest on täiesti või pigem rahul. Samas iga kümnes eestlane ja iga viies mitte-eestlane ei osanud ELi osas hinnangut anda. Suurem on eestlaste rahulolu Eesti suhete olukorraga USAga, samas ka siin on mitte-eestlaste 'raske öelda' vastuste hulk väga suur (28%). Selgelt joonistub välja, et mõlema rahvusgrupi vastajad ei osanud hinnata Eesti suhete olukorda Hiinaga, vastavalt 43% ja 49% 'raske öelda' vastuseid näitavad seda ilmekalt; teisalt, need, kes oma hinnangu andsid, kaldusid pigem positiivsele poolele.

Eesti suhete olukorraga Venemaaga on aga mõlemad vastajagrupid rahulolematud. Tõenäoliselt võib siin aga rahvuste lõikes olla vägagi erinevaid põhjuseid, miks Eesti suhete olukorraga Venemaaga rahul ei olda. Eestlastest vastajate puhul võib tagasihoidlike hinnangute üheks suureks mõjutajaks olla asjaolu, et ilmselt meenuvad neile seoses Venemaaga ennekõike jätkuv sõjategevus Ukrainas ja Krimmi annekteerimine ning need sündmused vajutavad automaatselt ka tugeva pitseri meie suhetele Venemaaga. Samas mitte-eestlased ei pruugi nimetatud seisukohta jagada. Võimalik, et

teatud osale vastajatest hoopis ei meeldi teiste riikide ja ka Eesti poole reaktsioonid Venemaa agressiivsele käitumisele oma lähinaabritega. Seda suhtumise erinevust püüabki natuke avada järgmine küsimus, kus uuritakse suhtumist Venemaa vastu kehtestatud sanktsioonidesse.

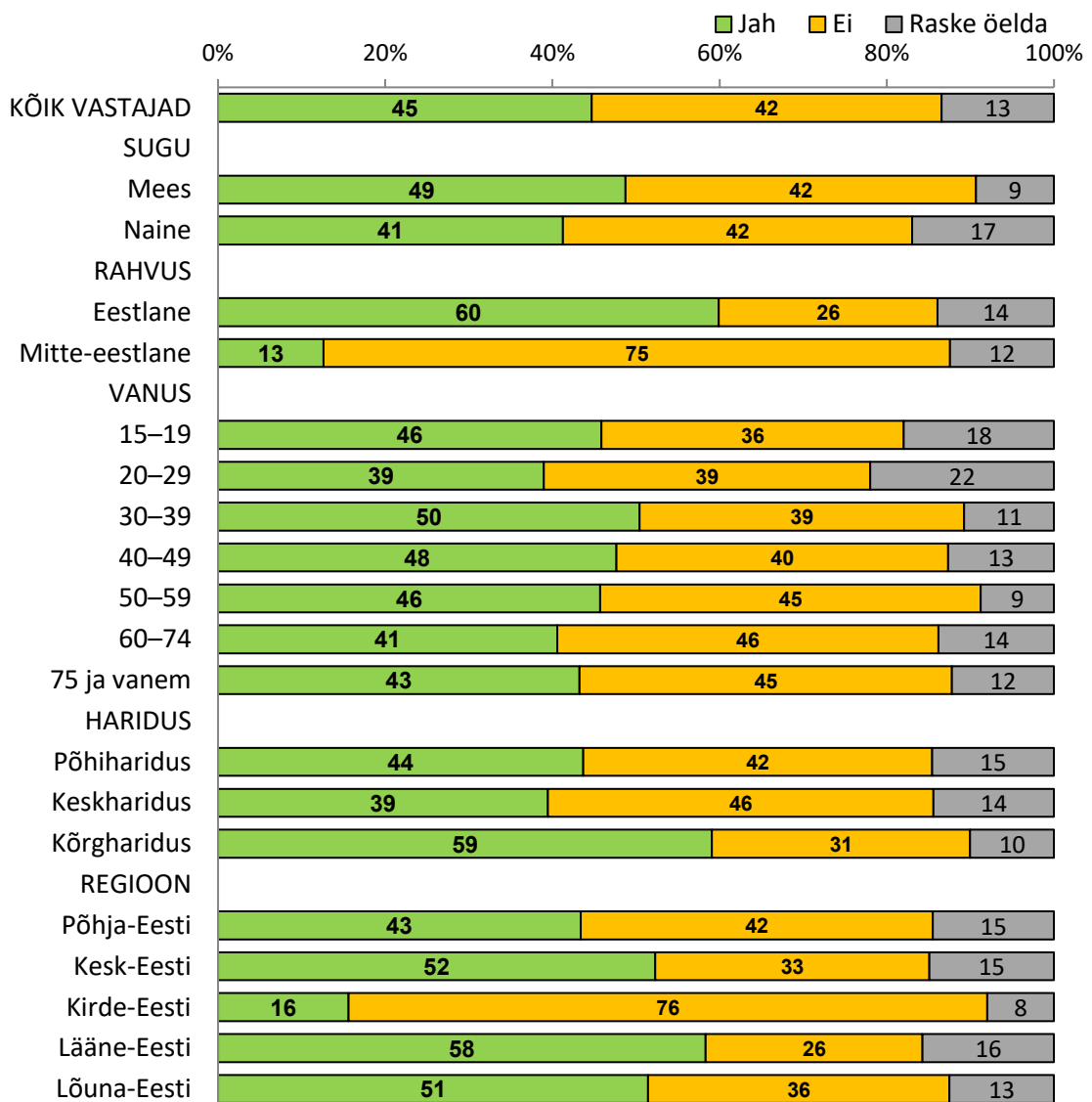
Venemaa vastu kehtestatud sanktsioonid

Järgmiseks paluti vastajail öelda, kas nad peavad Euroopa Liidu riikide poolt Venemaa vastu kehtestatud sanktsioonide säilitamist käesoleval ajahetkel õigeks. Sellele küsimusele oli enam-vähem võrdselt jaatavaid ja eitavaid vastuseid – vastavalt 45 ja 42 protsenti (joonis 4).

Erinevate vastajagruppide lõikes on sanktsioonide jätkamise pooldajaid enim vanuserühmas 30–39, samuti kõrgharidusega inimeste ning regiooni Lääne-Eestis. Eestlastest on pooldab sanktsioonide säilimist 60% vastajatest ning mitte-eestlastest vaid 13%. Siinkohal jääb õhku küsimus, kas eitavalt vastajad näevad, et sanktsioonid tuleks lõpetada, kuna need ei ole täitnud oma eesmärki – Venemaa anneksioon Krimmis ja sõda Ida-Ukrainas jätkub – ning sellest tulenevalt peaks olemasolevate sanktsioonide asemel kasutama veelgi karmimaid meetmeid või siis arvavad vastajad (nt mitte-eestlastest tervelt $\frac{3}{4}$ oli sanktsioonide lõpetamise poolt), et Venemaa puhul võibki unustada ära demokraatlikud väärtused ning *de facto* on Krimm ju Ukrainast juba eraldatud ning uue reaalsusega võiks ajapikku leppida. Sellele küsimusele me antud uuringu raames ühest vastust ei saa. Küll aga näitavad uuringu tulemused, et mitte-eestlastest, kes ei ole rahul olukorraga Eesti-Vene suhetes, koguni 83% ei pea Euroopa Liidu riikide poolt Venemaa vastu kehtestatud sanktsioonide säilitamist käesoleval ajahetkel õigeks. Seevastu eestlastest, kes ei ole rahul Eesti suhete olukorraga Venemaaga, peab 60% sanktsioonide säilimist õigeks.

Huvitav on fakt, et just paljud ettevõtjad ja tippjuhid (kes tõenäoliselt saavad piirangutest ise suurimat majanduslikku kahju) tolereerivad kõige vähem, võrreldes teiste sotsiaalse staatusega inimestega, Venemaa ebademokraatlikku käitumist ja pooldavad nimetatud sanktsioonide säilimist – 69% ettevõtjatest ja juhtidest kinnitavad, et sanktsioonid peavad jätkuma. Enamik nendest (95%) jaatavalt vastanud ettevõtjatest, juhtidest ja tippspetsialistidest olid rahvuselt eestlased.

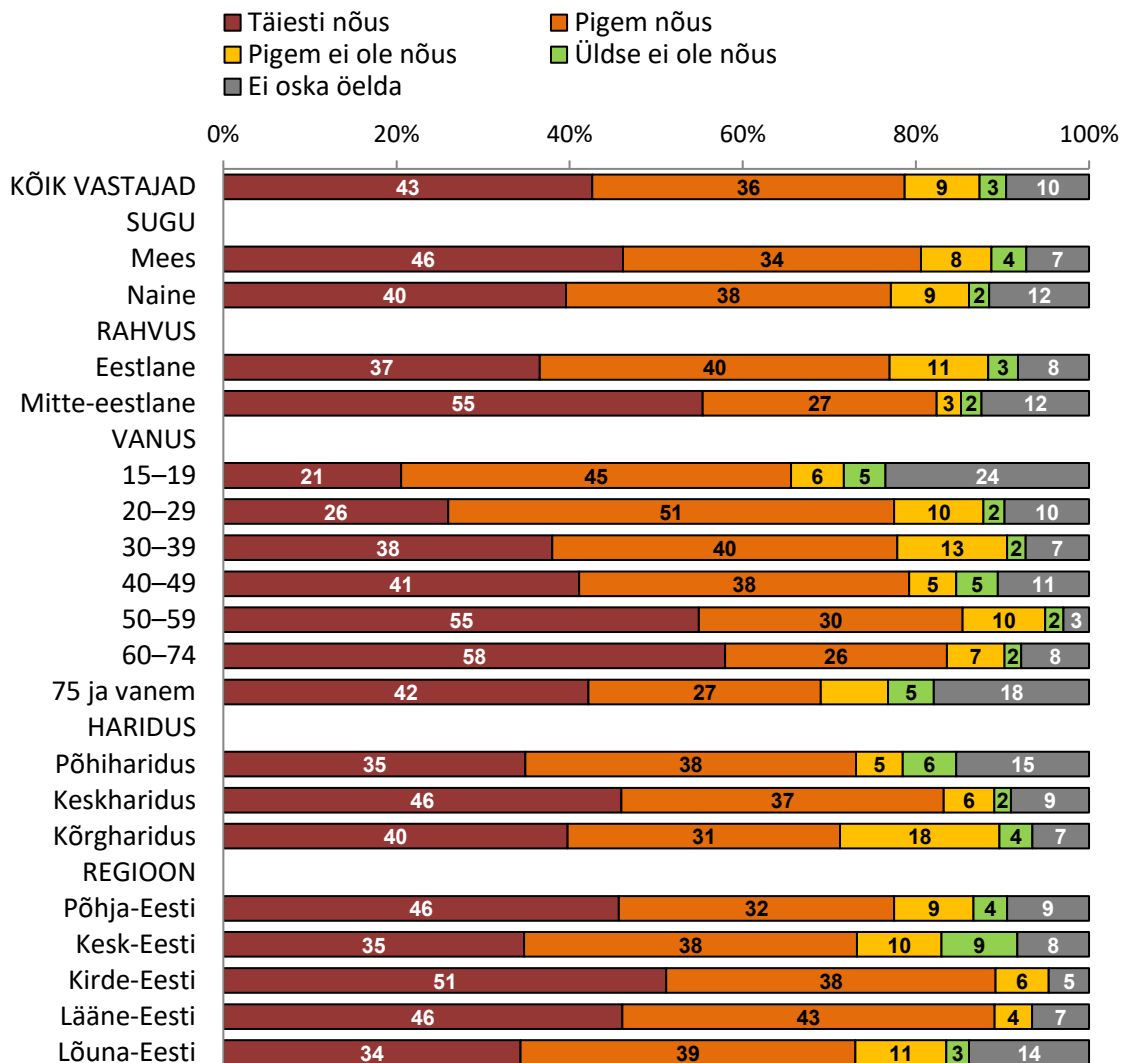
Joonis 4. Praegu räägitakse väga palju Venemaa vastu kehtestatud sanktsioonide pikendamisest. Kas Te peate Euroopa Liidu riikide poolt Venemaa vastu kehtestatud sanktsioonide säilitamist käesoleval ajahetkel õigeks? (%; N = 1002)

Lisaks paluti vastajatel hinnata ka Venemaa-vastaste sanktsioonide kahju Eesti majandusele. Jooniselt 5 näeme, et enamike vastajate meelest ei ole kahtlust, et sanktsioonid avaldavad negatiivset mõju ka meie majandusruumile. 79% vastajate meelest on kahjulik mõju olemas. Seda kinnitab ka ametlik statistika, Eesti-Venemaa väliskaubanduse mahud on alates aastast 2014. oluliselt vähenenud.

Käesoleva uuringu tulemustest hakkab silma, et 15–29-aastaste vastajate hulgas oli mõnevõrra vähem neid, kes olid väitega 'täiesti nõus'. Samuti tuli kõige nooremast vanuserühmast 'ei oska öelda' vastuseid: iga neljas inimene ei osanud sellele küsimusele vastata. Analüüsides tulemusi regiooniti, siis Kesk-Eesti inimesed olid veidi vähem nõus väitega, et sanktsioonid võivad Eesti majandusele kahju tuua: iga viies vastaja Kesk-Eestist sedastas, et need ei too kaasa kahju meie majandusele.

Joonis 5. Esineb arvamus, et Euroopa Liidu riikide kehtestatud Venemaa-vastased sanktsioonid toovad kahju Eesti majandusele. Kuivõrd Te nõustute selle arvamusega? (%; N = 1002)

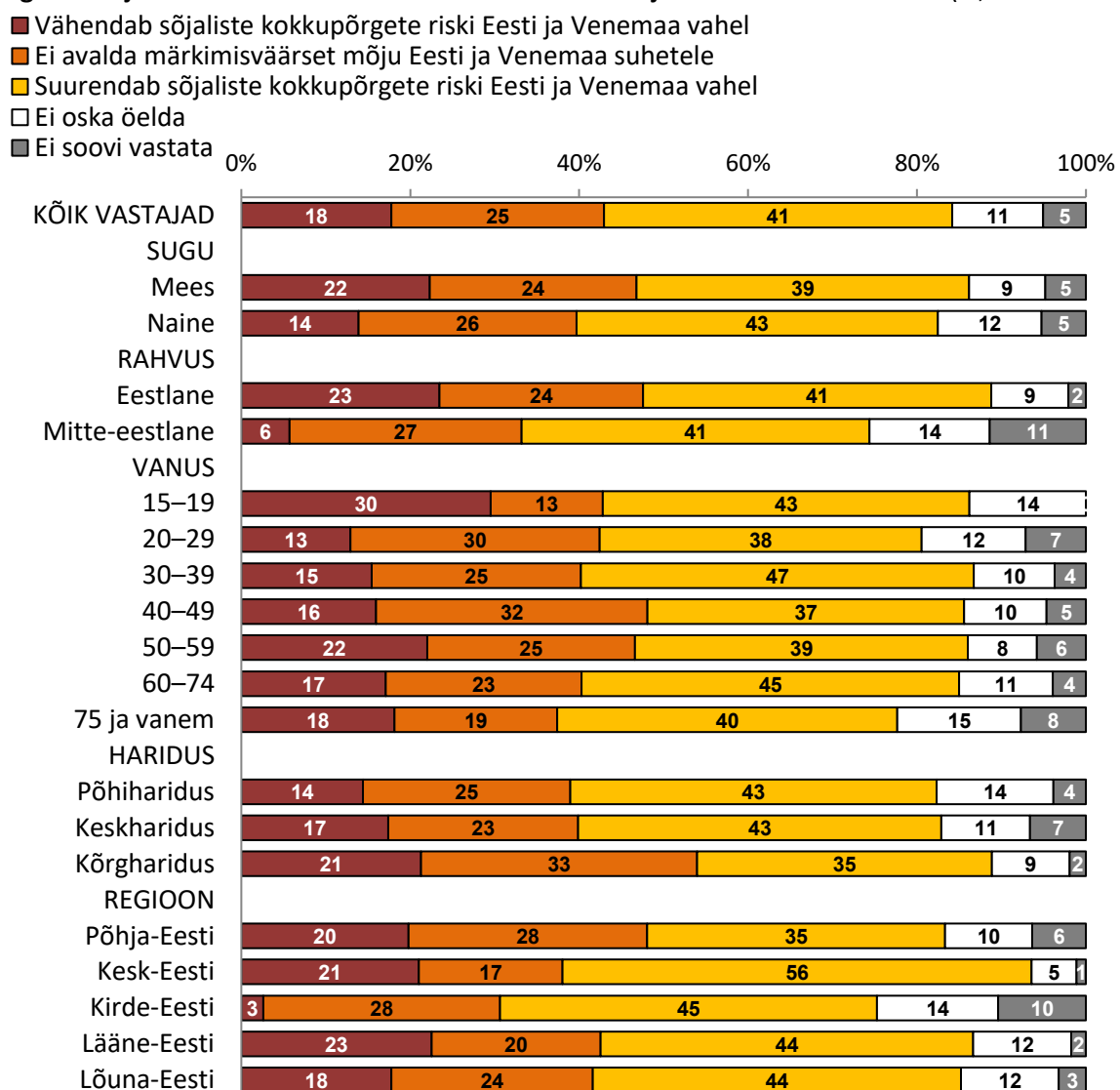
NATO sõjaline kohalolek Eestis ja suhted Venemaaga

Liikudes edasi NATO sõjalise kohaloleku teema juurde, teame, et 2017. aastal suunatakse Eestisse teistest NATO riikidest täiendavaid sõjaväeüksusi. Pärisime uuringus osalenud vastajatelt, missugust mõju võib see nende arvates avaldada Eesti ja Venemaa suhetele (joonis 6).

Kokku 43% vastajate sõnusti NATO täiendavate vägede Eestisse paigutamise Eesti-Vene suhteid ei mõjuta või vähendab sõjaliste kokkupõrgete riski, 41% vastajate hinnangul võib see hoopis suurendada vastavat riski. Kõrgharidusega ja kõrgeima leibkonna keskmise sissetulekuga (pereliikme kohta) respondentide arvates vägede Eestisse paiknemine vähendab kokkupõrgete riski või see ei avalda märkimisväärset mõju Eesti ja Venemaa suhetele. Regiooniti on samal meelel enim Põhja-Eesti elanikud. Analüüsid uuringu tulemusi rahvuste lõikes, siis nii 41% nii eestlastest kui mitte-eestlastest arvavad, et NATO lisajõudude

Eestisse toomine võib suurendada sõjaliste kokkupõrgete riski. Eestlased kinnitavad sagedamini, et risk võib väheneda; samas küllaltki paljud mitte-eestlased (iga neljas) ei osanud või ei soovinud sellele küsimusele vastata.

Joonis 6. 2017. aastal suunatakse Eestisse teistest NATO riikidest täiendavaid sõjaväeüksusi. Missugust mõju võib see Teie arvates avaldada Eesti ja Venemaa suhetele? (%; N = 1002)

Konfliktid Lähis-Idas ja Põhja-Aafrikas

Viimasena käsitleti intervjuudes konfliktide teemat Lähis-Idas ja Põhja-Aafrikas. Konfliktid teistes riikides avaldavad läbi põgenikevoolu otsest mõju Euroopa riikidele, kaasa arvatud Eestile. Üheks oluliseks põgenikekriisi põhjuseks on jätkuv sõjategevus Süürias. Vastajatel paluti hinnata kuivõrd on vilja kandnud eri riikide ja ka rahvusvaheliste organisatsioonide tegevus Süüria kriisi lahendamisel (vt joonis 7).

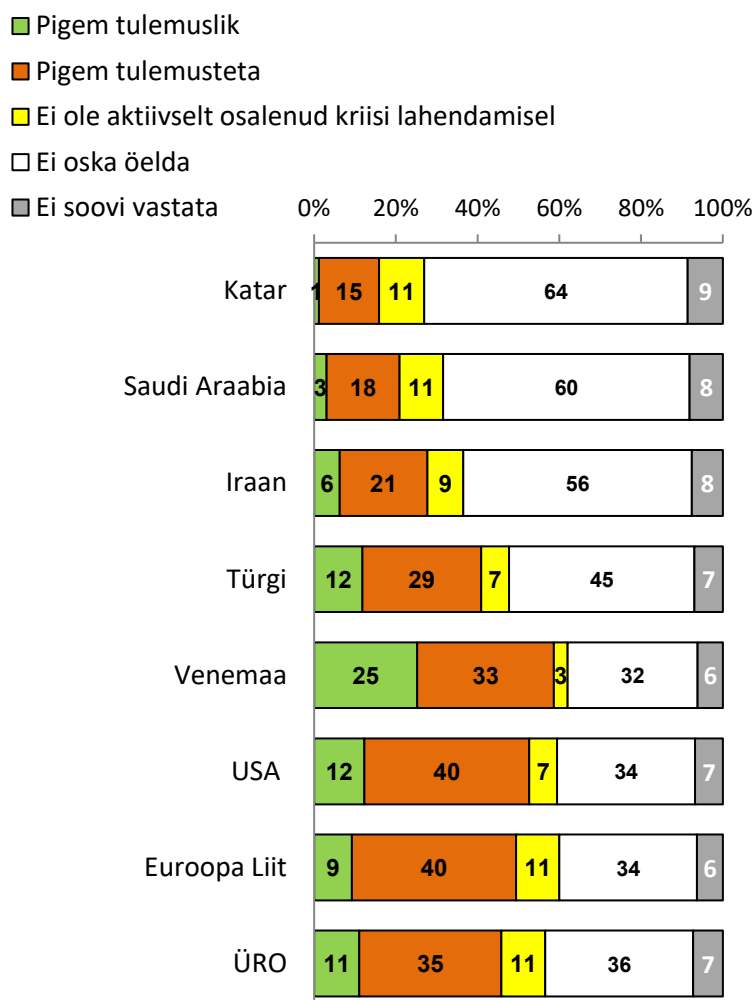
Uuringu tulemused näitavad, et ootuspäraselt on inimeste teadlikkus suhteliselt madal selle piirkonna riikide vastavatest tegevustest Süüria kriisi lahendamisel. Selgelt ilmneb, et nii Iraani, Saudi Araabia kui Katari tegevusi kriisi lahendamise osas suurem osa Eesti inimesi ei oska hinnata. Nende seas, kes hinnangu andsid, eristub Kesk-Eesti, kus inimesed arvasid võrreldes teiste Eesti piirkondadega enam, et nii Katari, Saudi Araabia kui Iraani tegevus Süüria kriisi lahendamisel on pigem tulemusteta. Iraani tegevust peavad võrreldes teiste vastajarühmadega pigem tulemusteta olevaks kõrgharidusega vastajad, ettevõtjad, juhid ja tippspetsialistid ning kõrgema sissetulekuga inimesed (kelle isiklik keskmine netosissetulek on vähemalt 651 EUR kuus).

Veidi enam oskavad Eesti elanikud arvata eestimaalaste seas suhteliselt populaarse turismisihtriigi Türgi tegemiste kohta – iga kümnes arvab, et Türgi tegevus kriisi lahendamisel on pigem tulemuslik ning pea iga kolmas, et pigem tulemusteta.

Venemaa ja ÜRO tegevusi peavad kolmandik vastajaid pigem mittetulemuslikuks, samas Venemaa tegevusi hindab siiski iga neljas vastaja pigem tulemuslikuks, ÜRO puhul iga kümnes vastaja. Venemaa tegevust Süüria kriisi lahendamisel hindavad pigem tulemuslikuks kõige enam Kirde-Eesti elanikud (57%) ning madalama sissetulekuga inimesed – kelle pere keskmine netosissetulek kuus ühe pereliikme kohta on kuni 200 EUR (42%). Venemaa tegevust kriisi positiivsel lahendamisel peavad pigem tulemusteta olevaks Tartu ja Pärnu linna elanikud (vastavalt 49 ja 59%), samuti paistavad tulemusteta hinnangutega silma kõrgharidusega vastajad (42%) ning ettevõtjad, juhid, tippspetsialistid (46%) ning kõrgema isikliku sissetulekuga vastajad (43%).

Ka USA ja Euroopa Liidu tegevusi peab 40% vastajatest pigem mitte-tulemuslikuks ja vaid iga kümnes vastaja tulemuslikuks. USA tegevust hindavad pigem tulemuslikuks võrreldes teiste vastajagruppidega veidi enam ettevõtjad, juhid, tippspetsialistid (20%) ning kõrgema sissetulekuga vastajad (18%). Pigem tulemusteta on USA tegevus kriisi lahendamisel meeste (47%), kõrgharitud (48%) ning linnainimeste meelest (44%). ELi tegevust kriisi lahendamisel hindavad pigem tulemusteta olevaks eeskätt mehed (46%), kõrgharitud (48%) ning ettevõtjad, juhid, tippspetsialistid (53%), samuti kõrgema isikliku sissetulekuga vastajad (47%).

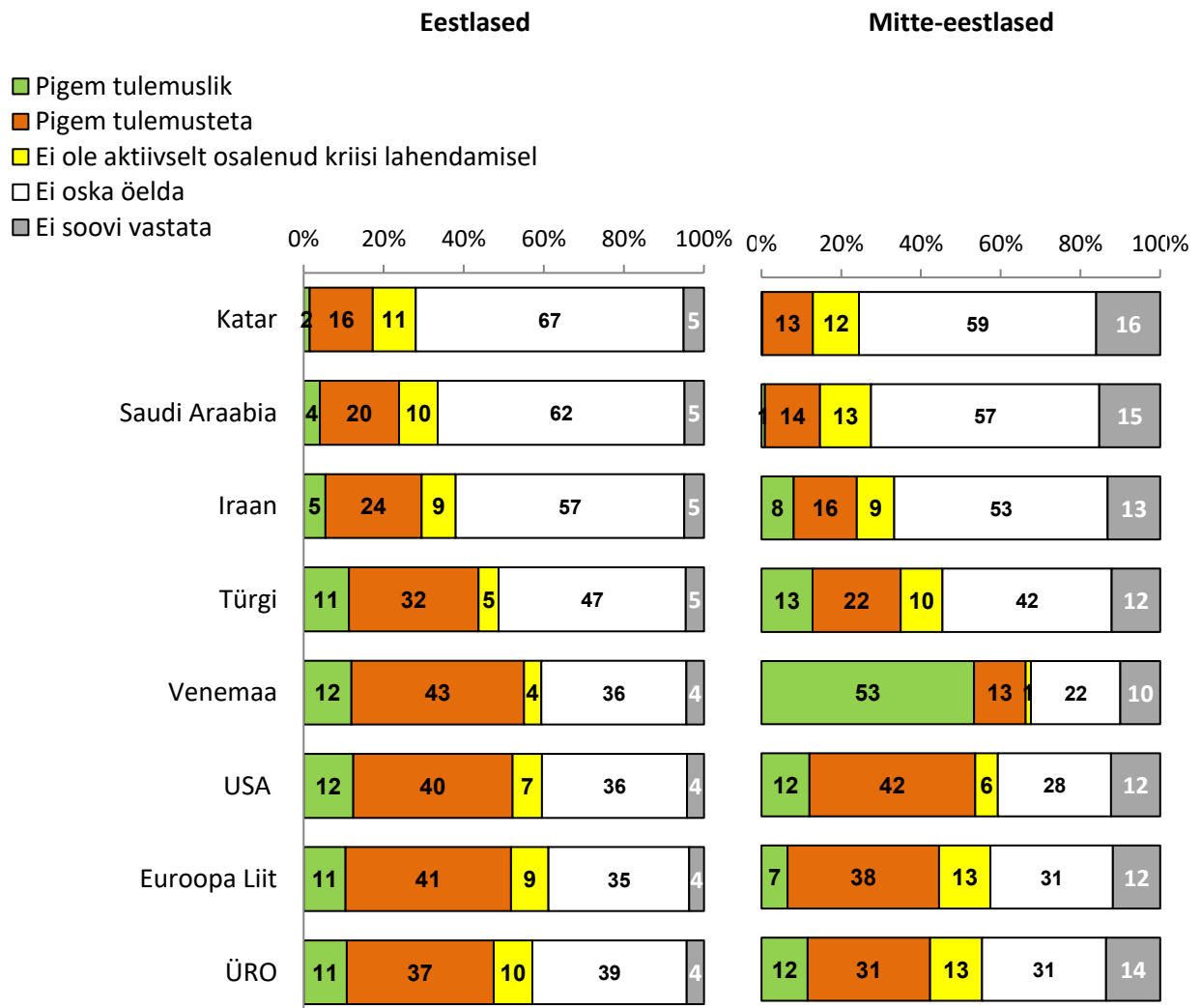
Joonis 7. 2011.aastast saadik käib Süürias kodusõda. Miljonitest süürlastest on saanud põgenikud ning terroristlikud organisatsioonid (nt ISIS) kontrollivad olulist osa riigi territooriumist. Kui tulemuslik Teie arvates on järgmiste riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide tegevus Süüria kriisi positiivsel lahendamisel? (%; N = 1002)

Antud küsimuse juures vaatasime eraldi ka erinevusi eestlaste ning mitte-eestlaste arvamusi (vt joonis 8). Esimese kolme riigi (Katar, Saudi Araabia, Iraan) puhul rahvuste lõikes vastused ei erinenud. Enam-vähem sama saab väita USA, ELi ja ÜRO tegevuste osas Süüria kriisi lahendamisel. Silma hakkab vaid, et mitte-eestlastel kalduvad veidi sagedamini otsustama 'ei soovi vastata' valiku kasuks. Väike vahe rahvuste lõikes tuli sisse Türki puhul – 32% eestlastest peab tegevust pigem mitte-tulemuslikuks, mitte-eestlastest 22%.

Suurem erinevus tuleb rahvuste lõikes sisse Venemaa tegevusi Süüria kriisi lahendamisel hinnates. Mitte-eestlased on selgelt positiivsemad – 53% meelest on tegevus tulemuslik ja vaid iga kümnenda eestlasest vastaja meelest. Võib eeldada, et siin on oma roll ka meediatarbimise muustritel ning mitte-eestlaste puhul avaldab teatud mõju Venemaa teabekanalite poolt vahendatud info tarbimine.

Joonis 8. 2011.aastast saadik käib Süürias kodusõda. Miljonitest süürlastest on saanud põgenikud ning terroristlikud organisatsioonid (nt ISIS) kontrollivad olulist osa riigi territooriumist. Kui tulemuslik Teie arvates on järgmiste riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide tegevus Süüria kriisi positiivsel lahendamisel? (%; N = 1002, eestlased, mitte-eestlased)

Lõpetuseks paluti vastajatel anda hinnanguid erinevatele väidetele, mis puudutavad Euroopa Liidu võimalikke tegevusi põgenikekriisi leevendamisel. Kokku anti vastajatele hindamiseks ette viis väidet. Alljärgnevalt jooniselt 9 on näha, et enim kogus Eesti elanike poolehoidu viimane väide: EL peaks aitama Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika põgenikel Euroopast oma riikidesse tagasi pöörduda, tervelt 83% vastajatest olid sellega vähem või rohkem nõus. Seejuures kahe käega toetasid väidet kõrgema sissetulekuga vastajad.

Umbes pooled Eesti elanikud (48%) leiavad, et EL peaks etendama aktiivsemat rolli Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika konfliktide lahendamisel, sh andma vajadusel sõjalist abi ning saatma oma vaotlejaid regiooni.

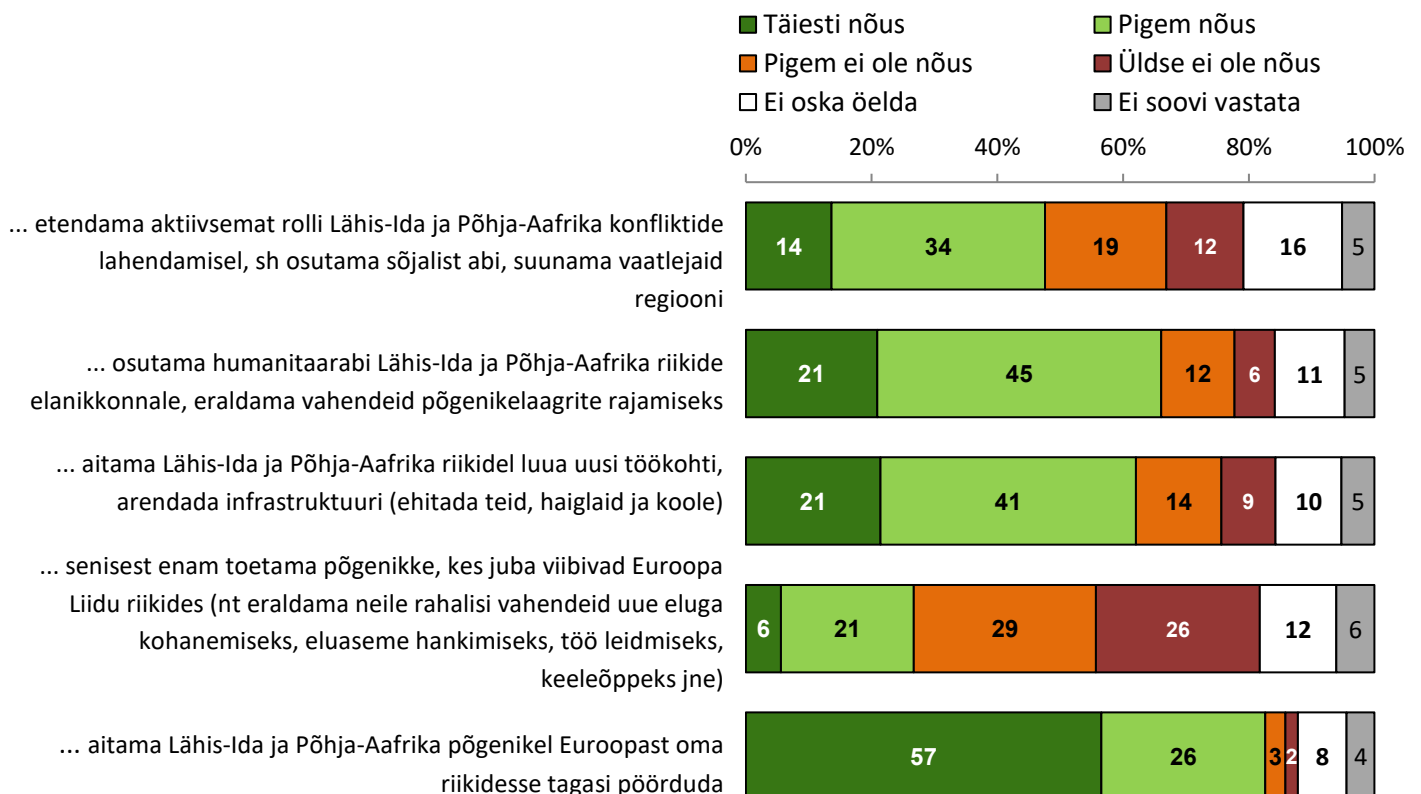
2/3 vastajatest arvavad, et EL peaks osutama Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika riikidele humanitaarabi ning vahendeid põgenikelaagrite rajamiseks. Eeskätt arvasid nii tallinlased ja Pärnu elanikud, kõrgema haridustasemega vastajad.

Üle poole vastajatest (62%) arvavad, et EL peaks aitama Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika riikidel töökohti luua ning riiki infrastruktuuri rajada. Peamiselt toovad seda välja kõrgharidusega vastajad, samuti nendivad üldjuhul seda sagedamini kõrgemat sissetulekut teenivad inimesed.

Vähem toetavad vastajad ankeedis toodud seisukohta, et EL peaks senisest enam toetama põgenikke, kes juba on ELi riikides – toetama, st eraldama neile rahalisi vahendeid uue eluga kohanemiseks, eluaseme hankimiseks, töö leidmiseks, keeleõppeks jms. Vaid iga neljas vastaja toetas seda väidet ning üle poole Eesti elanikest vanuses 15+ ei olnud väitega pigem või siis üldse mitte nõus. Küsitlusandmed näitavad, et väidet toetasid veidi enam (võrreldes Eesti keskmisega) tallinlased, kõrgharitud ning ettevõtjad, juhid ja tippspetsialistid.

Joonis 9. Arvatakse, et konfliktid Lähis-Idas, sealhulgas Süürias ja Põhja-Aafrikas avaldavad suurt mõju olukorrale Euroopas. Näiteks on neist maadest viimastel aastatel saabunud ELi riikidesse arvukalt põgenikke. Loen Teile ette väiteid ja palun öelda, kuivõrd Te nendega nõustute. Niisiis, kuivõrd nõus Te olete, et Euroopa Liidu juhtorganid peavad...

(%; N = 1002)

Rahvuste lõikes on hinnangud esitatud tabelis 3.

Tabel 3. Arvatakse, et konfliktid Lähis-Idas, sealhulgas Süürias ja Põhja-Aafrikas avaldavad suurt mõju olukorrale Euroopas. Näiteks on neist maadest viimastel aastatel saabunud ELi riikidesse arvukalt põgenikke. Loen Teile ette väiteid ja palun öelda, kuivõrd Te nendega nõustute. Niisiis, kuivõrd nõus Te olete, et Euroopa Liidu juhtorganid peavad...

(%; N = 1002, eestlased ja mitte-eestlased)

	Eestlased		Mitte-eestlased	
	Täiesti ja pigem nõus	Pigem ja üldse ei ole nõus	Täiesti ja pigem nõus	Pigem ja üldse ei ole nõus
... etendama aktiivsemat rolli Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika konfliktide lahendamisel, sh osutama sõjalist abi, suunama vaatlajaid regiooni	48	36	46	23
... osutama humanitaarabi Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika riikide elanikkonnale, eraldama vahendeid põgenikelaagrite rajamiseks	70	18	58	19
... aitama Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika riikidel luua uusi töökohti, arendada infrastruktuuri (ehitada teid, haiglaid ja koole)	65	22	55	22
... senisest enam toetama põgenikke, kes juba viibivad Euroopa Liidu riikides (nt eraldama neile rahalisi vahendeid uue eluga kohanemiseks, eluaseme hankimiseks, töö leidmiseks, keeleõppeks jne)	28	57	24	51
... aitama Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika põgenikel Euroopast oma riikidesse tagasi pöörduda	87	5	74	6

Markeerides erinevusi antud väidete puhul rahvuste lõikes, selgub, et eestlaste puhul on natuke suurem nende osakaal, kes ei ole nõus, et ELi juhtorganid peaksid etendama aktiivsemat rolli Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika konfliktide lahendamisel, sh osutama sõjalist abi, suunama vaatlajaid regiooni jms. Samas on eestlased jällegi veidi varmamad nõustuma arvamustega, et EL peaks osutama humanitaarabi, aitama riike kohapeal vajalike töökohtade loomisel ja infrastruktuuriprojektidega, samuti aitama juba Euroopas olevaid põgenikke oma koduriiki tagasi pöördumisel.